

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Alfonsi Virvesii Canarien. Episcopi, Philippicæ
disputationes uiginti aduersus Lutherana dogmata, per
Philippum Melanchthonem defensa**

Virués, Alfonso de

Coloniae, 1542

VD16 V 1588

De cultu & inuocatione sanctorum. Phil. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33625

reñcerent & improbarent quod aduersatur prophetis & Euangelio. Confessio enim cum negatiue pronunciet, nullū discrimen operum, nullum meriti, nullum peccatorum aut remissionis faciens, ita bona opera a peccatorum remissione prorsus excludit, vt ne solis nec cum fide vim aliquam illis tribuat ad peccatorum remissionem. Atqui scriptura sacra sexcentis locis exigit opera, vt condonentur peccata: Dani. 4. daniel consulit Nabuchodonosoro, vt peccata sua eleemosynis redimat. Tob. 4. Tobias: Eleemosyna, ait, ab omni peccato & a morte liberat. Item apud Lucam: Quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Deinde exponens Christus illud orationis: Dimitte nobis debita nostra, &c. Si dimiseritis, inquit, hominibus peccata eorum, dimittet et vobis pater vester cœlestis delicta vestra. Rursus apud Lucam: Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Hæc omnia & id genus alia permulta, quæ passim in sacris literis inueniuntur, perspicue, ac nullius coactæ interpretationis commento docent bona opera multum ad peccatorum remissionem conferre: quibus cum aduersetur generalis negatio confessionis, haud immerito a theologis non est admissa. Verum quid fides faciat, quid & quatenus conferant bona opera ad iustificationem, quando non vno loco superius exposuimus, nunc ad articulum primum & vigesimum accedamus.

Philippica XVI. De cultu & inuocatione sanctorum.

Diuo

luorum cultum & inuocationem, frequenter ab
 hæreticis impetitam, ecclesia nunq̃ passa est anti-
 quar: cuius sententia sufficere debet catholicis, ad
 probandum & perpetuo retinendum, quod sacris
 literis non improbat. Nam quod vnus est mediator Dei ^{1. Timo. 2}
 & hominum homo Christus Iesus, nihil aduersatur sancto-
 rum inuocationi, quos non colimus vt mediatores, sed vt su-
 as preces nostris adiungant, postulamus, quod id ipsum vi-
 cissim viri boni viuentes ambire solent. Cur, obsecro, non idē
 nobis liceat erga vita defunctos. Nam si idcirco non sunt in- ^{Rom. 8}
 uocandi sancti, vt orent pro nobis, quod Christus pro nobis ^{Hebr. 7}
 assidue interpellat, nec viuentium orationes essent nobis im-
 plorandæ: Haud enim video, quid impietatis contineat cœ-
 lites appellare sanctos, vt nos orationibus iuuent, quod non
 continet eos qui nobiscum in hoc mundo versantur appel-
 lasse, quorum se Paulus apostolus precibus commendabat.
 Nisi forte quis dicat posse quidem nos ac debere sanctorum ^{Rom. 15}
 viuentium preces implorare, quibus affectus nostros verbis
 aut literis possumus aperire, eos vero, qui iam vita decesse-
 runt, minime inuocandos esse: vt qui, longa intercapedine di- <sup>Inimproba missi
tū ipis. fū. Los
i. m. b. o. alimig. 22</sup>
 stantes a nobis, & in alio mundo positi, nos exaudire nō pos-
 sint: Verum hoc non iam esset agere de sanctorum inuocati- ^{p. o. f. i. a.}
 one, quatenus pia est, vel impia, sed quatenus utilis esset, aut
 inutilis. Nam vt sanctos inuocare, quo nobis suis precibus
 adsint, surdis (quod veteri prouerbio dictum est) canere sit,
 certe impietatis nihil potest habere, quando non aliud effla-
 gitamus ab illis, quos, extra vicissitudinis aleam constitutos,

n in numis

numinis favore & amicitia felicissime frui, scimus, quā quod a quibusvis homūculis licet exorare. Cur aut negabimus beatorum animis, quod illorum nec naturæ, nec forti repugnat, & nō potius tribuimus, quod perpetuo illis detulit vetustissima pietas atq; religio? Nam si feliciū animorum naturæ aut statui repugnaret absentium preces audire, nec Christus vllas audiret vt homo, qui tamen, licet Deus sit pariter & homo, quatenus homo est, hominū preces quotidie audit, pro quibus etiam patrem assiduo interpellat. Erit fortassis, qui mihi respōdeat, Christum nostras preces & quicquid apud nos geratur intueri quidem & audire, non tamen quatenus homo purus, cuius anima assumpta est ad fastigium deitatis. Audio & probo, sed interim concedant mihi necesse est, in eo quod assumpsi. Nam quod dicitur Christus adesse, & audire nostras preces, propterea quod animus verbo dei cōiunctus, vniuersa non modo præsentia aut præterita, verū futura potest in illo contemplari, intelligendum est, nō de vnione personali, quam græco vocabulo hypostaticam theologi dicunt, sed de vnione beatifica, quæ posterior est illa, quemadmodum in cunctis rebus prius est esse, quam operari: Porro vnione beatifica oēs animæ felices cōiunctæ sunt verbo Dei, æque sicut & anima Christi, quis non æqualiter, alioqui non possent esse beatæ. Ex qua coniunctione quantum lucis aut cognitionis rerum quæ apud nos gerantur, accipiant singuli spiritus siue angeli, siue humani, non est nostrum adamusim pronuntiare, tametsi dubitare nō debemus, quin illa cognoscant quæ illis ad gloriam & nobis ad salutem expedit nosse;

nosse: Hic est enim illa Christi doctrina, qua nos admonet, Matth. 18
 ne contemnamus quenquam ex minimis, qui crediderint in
 illum, quandoquidem habent angelos Dei, incolumitatis sue
 vindices & patronos, quos nō potest quicquam latere, quod
 clientibus suis euenerit, quoniam angeli eorum semper vidēt
 faciem patris qui in coelis est. Hinc etiam est quod Raphael
 angelus dicit, se Tobiae preces & eleemosynas obtulisse do- Tob. 12
 mino, Et frequenter sunt huiusmodi oblationes in Apoc. fa- Apoc. 5
 cta, non modo per angelos, verum & per viros sanctos, qui Ibidem 8
 iam Christo perpetuæ felicitates participes astant: nam qua- Apoc. 5
 tuor animalia & vigintiquatuor seniores hoc eos qui sub v- Apoc. 5
 troque testamento Deo seruierant, vidit Iohannes cecidisse
 coram agno habentes singulos citharas & phialas aureas ple-
 nas odorum, quæ ut isdem Iohann. interpretatur,
 sunt orationes sanctorum. Et nisi sancti pro nobis orarent,
 aut orantes exaudirentur, nequaquam dominus summam
 indignationis, quam habebat in populum Israel, his verbis
 explicasset: Si steterint, inquit, Moyses & Samuel coram me,
 non est anima mea ad populum istum. Adhæc Hieremiam Hier. 18
 ipsum, multis retro annis defunctum vita, Iudas Machabæ- 2. Mach. 15
 us vidit orantem pro populo & ciuitate sancta Hierusalem.
 Hæc & id genus alia scripturæ loca etsi inualida videantur
 aduersarijs (quæ tamen nullis apertioribus possunt refelle-
 re) validissima tamen visa sunt hactenus ecclesiæ catholicæ,
 quæ tum perpetuo consensu, tum sanctorum ac sapientium
 doctrinis diuorum cultum & inuocationem probauit. Nā
 diuus Hieronymus in hac olim controuersia Vigilantium Hieronym.
 hære-

hæreticum vicit, protriuit, atq; prostravit, id quod theologi nostri in conuentu Augustensi, vt Philippus dicit, obiecerunt vestrae confessioni. Sed enim uero operæ precium est videre, quam modeste respondeat ille, qui sanctos non colendos aut inuocandos, sed imitandos esse prædicat. Hic triumphant, inquit, aduersarij quasi iam sit debellatum, nec vident isti asini apud Hieronymum contra Vigilantium nullam extare syllabam de inuocatione sanctorum, loquitur de honoribus sanctorum, non de inuocatione, &c. Ita nimirum Philippus colit imitatione, quos non vult colere inuocatione. Nam sancti similem modestiam præstiterunt erga illos, cum quibus de sacris dogmatibus conferebant. Sed nos eius contumelias nihil moramur: Illud autem quis ferat, quod vt nobis insultet, sanctum virum in sui erroris patrociniū videtur ascisse. Nam cum totius controuersiae constitutio versaretur in hoc, quod Vigilantius dicebat, sanctos non esse religione aliqua colendos aut inuocandos, vt pro nobis orarent, si hoc Hieronymus non voluit improbare, procul dubio probatum reliquit: Veruntamen hac de re ipsum eundem audiamus:

Obiecerat Vigilantius sanctorum inuocationi, quæ fiebat a catholicis, id quod & nobis hodie Philippus obiicit, non posse videlicet sanctos, præsentī luce defunctos, cultus videre, aut preces audire illorum, a quibus inuocantur. Ais (inquit Hieronymus Vigilantio) vel in sinu Abrahamæ, vel in loco refrigerij, vel subter aram Dei, animas apostolorum & martyrum cōsedisse, nec posse suis tumultis, & vbi voluerint, adesse præsentēs, &c. Et paulo inferius: Et post hæc de baratro pectoris

cui

cui coenofam spurcitiam euomens audes dicere: Ergo cines
 res suos amant animæ martyrum, & circunvolant eos, semper
 præfentes sunt, ne forte si aliquis precator aduenerit, ab
 fentes audire non possint, &c. Haftenus Hieronymi verba
 declarant, qua de re disputaret aduersus Vigilantium, non
 scilicet, de solis honoribus, vt Philippus cōminiscitur sed etiā
 de inuocatione sanctorum, hoc est, de ea religionis parte, qua
 diuos inuocamus, vt pro nobis precentur. Quod cum ita sit,
 Philippi conuicia integra illi maneant, alias vt vti possit mi
 nus inepte. Vos autem, viri Germani, æquum est animad
 uertere cuius fidei viris pietatem vestram committatis. Nūc
 quibus verbis has obiectiones Hieronymus refellat, videa
 mus: Tu, inquit, Deo leges pones? Tu apostolis vincula in
 iicies, vt vsque ad diem iudicij teneantur custodia, nec sint
 cum domino suo: de quibus scriptum est: Sequuntur ag
 num, quocunque vadit. Si agnus vbique, ergo & hi qui cum
 agno sunt, vbique esse credendi sunt. Et cum diabolus & dæ
 mones toto vagentur in orbe, & celeritate nimia vbique præ
 fentes sint, martyres post effusionem sanguinis sui arca ope
 rientur inclusi, & inde exire non poterunt? Dicis in libello
 tuo, quod dum viuimus, mutuo pro nobis orare possumus,
 postquam autem mortui fuerimus, nullius sit pro alio exau
 dienda oratio: præsertim cum martyres vltionem sui san
 guinis obsecrantes, impetrare non quiuerunt. Si apostoli &
 martyres adhuc in corpore constituti possunt orare pro cæ
 teris, quando pro se adhuc debent esse solliciti: quanto ma
 gis post coronas, victorias, & triumphos? Vnus homo
 o Moyfes,

Apoc. 14

Apoc. 6

Exod. 18

Act. 8

Act. 17

Tertullia.

Ambrosi.

Moyſes, ſexcentis millibus armatorum impetrat a Deo veniam: & Stephanus imitator domini ſui, & primus martyr in Chriſto, pro perſecutoribus veniam deprecatur, & poſtquā cum Chriſto eſſe coeperint, minus valebunt. Paulus apoſtolus ducentas ſexuaginta ſex ſibi dicit in naui animas condonatas: & poſtquam reſolutus eſſe coeperit cum Chriſto, tunc ora clauſurus eſt, & pro hiſ qui in toto orbe ad ſuum Euangelium crediderunt, mutire nō poterit. Eat nunc Philippus & apud Hieronymum de ſanctorum inuocatione vllam extare ſyllabam neget: nos totidem verbis illi de ſanctorum precibus reſpondemus, quot Hieronymus reſpondet Vigilantio, ex cuius dogmate conſtat Philippum etiam in eo eſſe falſum (id enim ſuſpicari placet potius quam fallacem) quod ait ante Gregorij tempora nō eſſe ſolitos inuocari ſanctos. Si enim hoc ita erat, qui ſunt illi aduerſum quos diſputat Vigilantius, & inuehitur, & pro quibus Hieronymus illi obſtitit, eiſdem cultus, quem Vigilantius negabat, patrociniū ſuſcipiens? Quinimo ante Hieronymi tempora & Vigilantiū eandem hæreſim conſtat fidelium pietati exhibuiſſe negociū, quod idipſum inferius attingit Hieronymus, dicens: Tertullianum aduerſus hāc hæreſim olim ſcripſiſſe, qui etſi alioſ qui ab eccleſia diſceſſerit, vel hoc ipſo habet autoritatē, quod eiſ verba declarant antiquiſſimam eccleſiæ fuiſſe conſuetudinem inuocandi ſanctos. Quanquā id etiam quod autoritatis Tertulliano deeſt, ſupplere poterit Ambroſius, qui libro primo de viduis ait: Obſecrandi ſunt angeli pro nobis, qui nobis ad praſidiū dati ſunt. Martyres obſecrandi ſunt, quorū videmur

videmur nobis quodā corporis pignore patrociniū ven-
dicare. Possunt pro peccatis orare nostris, q̄ proprio sangui-
ne, si qua habuerunt peccata, lauerunt: Isti enim sunt Dei mar-
tyres, nostri præsules, speculatores vitæ actuumque nostro-
rum. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis
adhibere, quia ipsi infirmitatem cordis, etiam cum vincerent,
cognouerūt. Quid ego vnum aut alterum sanctorū patrum
allego? Nemo est eorum, qui sanctorū inuocationis religiosissi-
me non meminerit. Et vide quā antiquitus sit a patribus re-
cepta persuasio, quod sancti viri postq̄ fato concesserint, pro
his qui peregrinantur, adhuc orent quod diuus Cyprianus ^{Cyprianus}
scribens ad sanctum Cornelium, quasi paciscitur cum eo, vt
qui prior altero decesserit vita, pro fratribus & sororibus su-
perstitibus oret assiduo. Sed Philippus omnia hæc diluta exi-
stimans & inutilia, scripturę locum exigit a nobis, quod præ-
cipiat, aut doceat inuocare sanctos, a quo nos vicissim requi-
mus locū, quo prohibeamur sanctorū preces implorare: Nos
quædam attulimus, ipse nulla potest adducere, nisi illa quæ
prædicant Christum orare pro nobis, ex quibus Lutherana
dialectica ex affirmatiuis colligēs negatiuas, infert q̄d propo-
suerat: Christus orat pro nobis, ergo sancti non orant pro no-
bis: Christus est inuocandus, sancti ergo nō sunt inuocandi:
Cur nō eadē consequutione colligit, nec nos debere vicissim
pro nobis orare, quia Christus orat pro nobis? Si nos sic ad-
uersus illum scripturas citaremus, quemadmodum ille citat
aduersus ecclesiam, in quos cachinos solueret orationem quib-
us non ornaret epithetis, quas technas, quas fraudes, quæ
o ij sopher

sophismata nobis obijceret? Sic olim hæretici colligebant: Spiritus sanctus procedit a patre, non ergo procedit a filio. Sed libet adhuc liberius agere cum illo, proferat ex patribus, quorum doctrinas recipit, & ad quos non semel prouocare solet, vel vnicam sententiam, quæ sanctorum cultum & inuocationem damnet, vt vel hac ratione persuadere nobis possit, se aduersus totius ecclesiæ consensum hanc disputationē non temere suscepisse. Atqui veteres, inquit, autores ante Gregorium nō fecerunt mentionem inuocationis sanctorum. Ecclesiæ exemplum quod allegant cōstat nouum in ecclesia esse. Apage bone vir, quid ais? Vide ne quid temere effutias, et rursus impingas ad lapidem, quo superius lapsus es in Hieronymo: Nam ecclesiæ mos in sanctorum inuocatione vsque adeo vetus est, vt vix huiusce consuetudinis inueniri possit initium: id quod verba sanctorum, quos modo citavi, aperitissime probant: De sanctorum enim inuocatione loquuntur, non vt illam inducant (quanquā etiā ab illis instituta haud esset nouitatis nomine contemnenda) sed vt rem totius ecclesiæ pietate receptam, & vsu probatam, fidelibus illis, quos alloquuntur, cōmendent, atque suadeant, & ab hæreticorum insolentia defendant. Et tamen Philippum (quod eius pace dixerim) nō pudet te de re vsque adeo graui, in qua totius populi Christiani pietas vocatur crimen, tam oscitanter agere, vt quicquid primum in buccā venerit, effundat? Siccine credis imponere te posse tot viris, cum dignitatis amplitudine conspiciuis, tum sapientiæ splendore præcedentibus? At imposuerat tibi prius species ipsa rei, de qua differebas, quæ cum scripturis

Consuetudo ecclesiæ
sufficit ad
uenerandum san-
ctos.

pturis improbetur, & a vere pietatis ratione appareat aliena,
 non potuisti animum inducere, vt crederes a maioribus no-
 stris obseruari solitam: Scripturarum testimonia quod nula
 habeas, & ea quæ profers, quanti sint ponderis, ad refragā-
 dum sanctorū inuocationi, iam exposuimus. Superest vt cæ-
 teras collectiones expendamus. Primum largitur angelos o-
 rare pro nobis, propter illud quod apud Zach. legitur: ange-
 lum scilicet orasse pro Hierusalem. Sed quid si nō largiretur
 Philippus, nunquid nō sufficeret nobis oraculū prophetæ?
 Dialecticis largiri aut donari est, id fateri, quod negare pos-
 ses, quasi in his quæ iuris tui sunt, alteri cedas. Quid hic habet
 Philippus, quod nobis largiri possit? Neq; qd mox etiā con-
 cedit, fatebimur ab illo nobis esse donatum, quandoquidem
 & illud facile erit exigere ab inuito, De sanctis, inquit, & si cō-
 cedimus, q; sicut viui orant pro ecclesia vniuersa in genere,
 ita in cœlis orent pro ecclesia in genere, tametsi nullū de mor-
 tuis orantibus testimonium extet in scripturis, &c. Hic vi-
 deri posset aliquid nobis largiri, si verum esset, quod nula-
 lum de mortuis orantibus testimonium extet in scripturis,
 cæterum cum extent nonnulla, quid est quod in hac conces-
 sione illi debeamus acceptum referre? Quænam isthæ? In
 primis quod scriptum est in Hiere. Dixit dominus ad me, si
 steterint Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad
 populum istum. Cum Moyses & Samuel iam dudum æta-
 tes non paucas fato concessissent, quid aliud dñs hac asseue-
 ratione significat, quam placari se frequēter orationibus san-
 ctorū, qui vita decesserant, tunc vero decreuisse, nullius viri

Angeli o-
 rant pro
 nobis.

Zacha.

Hiere. 15

quantumlibet sancti precibus cedere? lam quod legitur in li
 bro Machabæorum, quod viderit Iudas Hieremiã prophe
 tam orantem pro populo & ciuitate sancta Hierusalem, Phi
 lippo somnium esse videtur, mihi vero quid de Philippi iu
 dicio videatur, non est animus pronunciare, agnosco tamen
 veterum dogmatistarum præsidium, quo confugere con
 sueuerunt, quoties in angustum disputationis medijs teneren
 tur. Cæterum ex quatuor libris, qui Machabæorũ historias
 continent, duos esse receptos ab ecclesia & pro canonicis ha
 bitos, testantur tum decreta pontificum, tum vetustissima
 patrum concilia, quorum non meminisse videtur Hierony
 mus, cum ad Chromatium et Heliodorum scribēs dicit, hos
 libros ab ecclesia legi, sed inter canonicas scripturas non reci
 pi. Haud itaq; nobis opus est dono Philippi, vt pro vero
 statuatur sanctos orare pro nobis, quinimo id quod addi
 dit, in genere, merito nobis debet esse suspectum, quan
 do non modo in genere, verum & in specie pro certis cau
 sis, regionibus, atque personis nos vicissim sanctorum apo
 stolorum exemplis & doctrina precamur, & eodem modo
 sanctos & angelos & homines in coelis orare credimus. Nã
 apud Zachariam angelus tantum pro ciuitate Hierusalem
 orabat: & Tobia preces & eleemosynæ offerebantur ab an
 gelo, & varia sunt exempla, quibus pro priuatis, seu cau
 sis, siue personis orandum esse docemur. Nunc his de Phi
 lippi concessione suppositis, argumentationis vim expen
 damus. Porro, inquit, vt maxime pro ecclesia orent sancti,
 tamen non sequitur quod sint inuocandi. Qui sic? Quia cū
 necq;

neq; præceptum, neq; promissio, neq; exemplum ex scripturis de inuocandis sanctis afferri possit, sequitur cōscientiam nihil posse certi de illa inuocatione habere. Et cum oratio de beat ex fide fieri, quomodo scimus, quod Deus approbet illam inuocationem? Vnde scimus sine testimonio scripturæ, quod sancti intelligāt singulorū preces? Haftenus argute quædam & subtiliter: sed superest, vt facite nos etiam irrideat. Quidā, inquit, plane tribuūt diuinitatem sanctorū, videlicet, quod tacitas cogitationes mentium in nobis cernant. Disputāt de matutina & vespertina cognitiōe, fortassis quia dubitāt, utrū mane an vesperi audiant, &c. Videtis viri (ne quid inuidiosius attingā) prudentissimi, quibus technis vobis insidientur vestri doctores, quibus fucis veritatem, quæ nuda est inquirenda, illiniant. Interrogant, affingunt, subsannant, & in omnes sese formas atque figuras inuoluunt, vt videantur euicisse, cum nihil minus efficiant. Sed quid ad nos? Errant illi, fortassis non maliciose, sed quia ita illis videtur, & arbitrantur obsequium se præstare Deo, si quibus potuerint modis & artibus, receptæ in populo Christiano doctrinæ aduersentur, nos veritatem pro nostra virili parte tute mur. Primum, vt eisdem gradibus, quibus ille descendit, nos ascendamus, quod nobis exprobrat disputationem de notitia matutina & vespertina in Augustini contumeliā potius quā nostram commemoratur. Qui quarto libro super Genesim ad litteram, & lib. XI. de ciuit. Dei de hac duplici notitia disertissime tractat. Cogitationem rerū in verbo, quā habet sancti, appellat matutinam, nos illam superius attigimus,

earum

Cognitio
matutina
& vespertina
quædam.

earundem rerum cognitionem in proprio genere vespertinam appellat. Augustinus ergo vocandus erit in ius, si quid impietatis habet huiusmodi doctrina: nos eius viri autoritate contenti sumus, quamdiu grauior illi non opponitur, a quo scimus nihil doceri, quod non vel ex diuinis literis, vel ex arcanis naturæ penetralibus, quam solertissime est indagatus, produxerit in lucem. Porro in eo quod præmittit Philippus, nos tribuere sanctis diuinitatem, quod tacitas mentium cogitationes in nobis cernant, more suo colligit, hoc est, illegitime. Non enim sequitur: si vir sanctus cognoscat hominis alicuius cogitationes, quod statim sit Deus aut diuinitatem habeat: Cognouit enim Daniel cogitationes Nabuchodonosori regis, nec tamen habuit deitatem, & omnes feræ prophetæ non modo cogitationes, verum & abditissima quæque cognoscebant interdum, ut quibus proprias etiam cogitationes dñs reuelabat, & tamen non erant dii, nisi eo modo quo ij ad quos factus est sermo Dei, dii quodammodo dici meruerunt. Denique in argumentatione ita exigit a nobis scripturæ locum, quo probentur sancti intelligere nostras preces, quasi quod non intelligant, ipse vllis aut rationibus, aut testimonijs monstrauerit, esse perspicuum. Cum interim non desint viri sapientes, quibus videatur, nullo miraculo opus esse ad hoc ut animæ corporibus exuta, præsertim felices, viuentium cogitationes intelligant. Nam quid, inquiunt, obstabit? Localis intercapedo? Atqui ea quæ loco non circumscribuntur, nulli rei possunt esse propinqua, atque adeo nec distantia quidem, idcirco in alio mundo, seu loco eminentiori, consti-

Dani. 2

Psalm. 81
Iohan. 10Miraculo
secluso a-
nimæ feli-
ces viuēti-
um cogi-
tationes in-
telligunt
secundum
aliquos.

constituta, vniuersa quæ geruntur apud nos ex æquo prospiciunt. Obstat fortassis secessus interiorum sensuum, qui sunt quasi remotiores animæ officinæ? Sed hi haud minus cedunt animis iam felicibus, quam corporibus glorificatis vniuersis corpora sunt cesura. Cur enim obsit animæ corpus, quominus suas vires exercent? Quinimo cur spiritus felix in cæteros spiritus non habeat eandem vim, quam corpora felicia in cætera corpora creduntur habere? Conferat nunc Philippus Lutheranam philosophiam cum his philosophis, nec indoctis, nec ineptis, aut si mauult, ad scripturas confugere, probet per eas quod spiritus beati preces non videant. Nam quod videre non possint nulla ratiocinatione probabit, nec validiora poterit argumenta producere, ad improbandum, quod hi non inualidis certe confirmant: Quamquam ad hoc vt intelligant oēs nostras preces, non est illis opus videre cogitationes, quandoquidem non sola cogitatione precamur. Postremo cum fidē exigit, q̄ est illi velut panatonopia, non videt sufficere nobis dum cæteros rogamus, vt pro nobis orant, communem fidem quam habemus de Christo, quod quoties per nos ipsos vel per alios oramus, q̄c quid petierimus si nobis accipere expedierit, proculdubio fiet, sin minus, aliud salutis nostræ et Christi gloriæ magis expediens, pro illo reddetur: hoc tū Christi promissiones, tum sanctorum patrum exempla docent aperte. Nam David 1. Reg. 7 pro templi constructione, quam pie quidem optauerat, ac religiose accepit, vt filius, quem maxime sibi cupiebat in regnum succedere, quique aptior futurus erat illi functioni, 3. Reg. 6

p tem

1. Cor. 15 templum ædificaret. Paulus pro stimulo carnis, quem deprecabatur, accepit vim, qua possent angelum satanæ superare.
- Matth. 16 Christus denique pro calice quem a se transferri prolixius orauit, obtinuit, vt prætereuntis & quasi momētaneæ mortis commertio suos posset, hoc est, electos, æternæ vitæ munere donare. Quam ergo fidem exigit in oratione Philippus? Qua credamus, ac certo statuamus, nos quicquid petierimus assequuturos? Hæc qui possunt habere, qui diuersum & in se & in alijs sunt experti. Id quod exemplis modo descriptis apparet. An qua credamus, aut fidamus illi, quæ obsecramus vt pro nobis oret? Neque hanc possunt habere, qui
- Psal. 115 viuentium preces efflagitant: Omnis enim homo mendax. Vnde fieri potest, vt pro nobis non oret is qui promisit, & vt oret, fieri etiam possit, vt non exaudiat. Sed exigit fortassis fidem, qua credamus, non improbari a Deo huiusmodi preces. Sic enim quærit a nobis: cum oratio debeat ex fide fieri, quomodo scimus, quod Deus approbet illam inuocationem. Nunc vt argumentationem redargutiōe semel exhauriam, ego vicissim ab illo quaero, cur dubitet placere Deo, si sanctis deferamus honorem, quem peccatoribus deferri nunquam prohibuit? Si enim orare vt pro nobis orent, honorare est, hunc honorem vt sibi vicissim exhibeant peccatoribus præcipit Iacobus: Hunc honorem detulit Romanis Paulus. Denique si indigni sunt sancti, vt pro nobis orent, quomodo peccatores digni sumus, vt pro nobis inuicem oremus? Si autem pro alijs orare, res est indigna, vt a sanctis petatur, quomodo Christus orat pro nobis? Sed

vnus est, inquit Philippus, mediator Dei et hominum homo Christus Iesus, idcirco non licet nobis plures opponere mediatores. Quid ais bone vir? Nunquid omnes illi sunt tibi mediatores, qui pro nobis orant? Ergo ego sum mediator tuus, pro quo non semel (testis est mihi Christus) oravi, ut pietatis specimen quod hactenus dedisti, perficiatur: quod vero in te ad ecclesiae sanctae trutinam expensum, inuentum est minus habens, reficiatur ab eo, qui calamus cassatum non confringit, & linum fumigans non extinguit. Nec ego tantum, verum & vniuersi quantumlibet peccatores mediatores esse poterimus, quibus praecipitur orare ut saluemur. Absit, ut tam vulgarem existimationem habeamus de mediatore, cuius ratio sita est, non in eo quod pro caeteris potest orare, sed in eo quod caeterorum omnium preces & opera in illo tantum & per illum placent, ei qui dixit: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, & idcirco mediator est, hoc est, vniuersis factus medium salutis aeternae, utpote de cuius plenitudine nos omnes accepimus, in illo enim habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & ideo noui testamenti mediator est, ut morte intercedente in redemptionem earum praeuaricationum, quae erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt aeternae hereditatis, & caetera. Vides hic Christum idcirco mediatorem esse pro nobis factum, ut sit via ad promissionum consequutionem, soluens, ut alibi dicitur, inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis euacuans, ut duos condant in semetipso, in vno nouo homine

1. Tim. 2
Christus
vnus me-
diator
quod intel-
ligatur.
Dani. 9

Isaia 41

Iacob. 3

Matth. 3

Iohan. 1
Col. 1. & 2
Heb. 9

Ephe. 2

p n faci

faciens pacem, vt recōciliēt ambos in vno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso, & Euangelizans pacem his qui longe erant: & pacem his qui prope. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Hunc mediatorem vniuersalis agnoscit ecclesia: cui soli acceptum fert, quicquid gratiæ aut gloriæ hactenus collatum est, aut confertur hominibus: reliquos vero quantumlibet sanctos colit, non vt mediatores, sed vt huius mediatoris ministros, quinimo vt mēbra, per quæ multoties nobis sua dona largitur. Quemadmodum vir pius solet indigenti denarium manu porrigere, lingua consilium, & cæteris sui corporis membris imbecillium necessitati frequenter adesse: Itaque cum sanctorum merita (quod nobis Philippus obijcit pro religione) orando citamus & interponimus, non ex sanctis facimus mediatores, sed Christum in membris suis agnoscimus, cui innixi, illi Deo placuerunt. Id quod luce clarius apparet ex ordine, quem in solennibus precibus seruat ecclesia. Nā præter hoc qd cum sanctos ipsos alloquimur in lctantijs, nihil ab illis petimus, nisi vt orent pro nobis, quoties illorū merita patrē deprecantes proponimus, semper vt per Christum Iesum oīa illa a nobis contingant, peroramus: nimirū aperte confitētes, neminem sanctorū esse idoneū ad placendum Deo, nedum ad nobis placādum, nisi Christus, in quo cætera sanctorum multitudo patri complacuit. Gratificauit em̄ nos in dilecto filio suo, in quo habemus redemptionem, &c. Vides nos vbiq; vnū profiteri mediatorē, sine quo necq; nos necq; sancti ipsi, q̄rum meritis vtimur,

Ephes. 1

ut a Christo profectis, placere Deo poteramus: Vides nos
 ubiq; per illum interpellare patrem, ubiq; ad illum vnum,
 velut ad sacram anchoram, quod aiunt, confugere, cuius me-
 rita fatemur esse, non tantum quæ in proprio ac naturali cor-
 pore gessit, sed & illa quæ in mystico quotidie operatur. Sup-
 plebat enim Paulus, quæ defunt passionum Christi in carne
 sua pro corpore eius, quod est ecclesia: hoc est, patiebat Chri-
 stus in Paulo, quæ iam in seipso pati non poterat: Quod for-
 tassis significauit vulnus illud Christi corpori iam emortuo
 infictum: Corpus nãq; Christi mortuū est ecclesia, cui dici-
 tur: Mortui estis & vita vestra abscondita est cum Christo
 in Deo, Quid aliud a nobis requiris? Testimonium, inquis,
 ex quo certo sciamus, quod Deus velit misereri, & exaudire
 inuocationes, per hūc vel illum propiciatorem, nam talis ex-
 tat de Christo promissio, de sanctis nulla extat talis promissio.
 Nobis non sunt opus alia testimonia, præter ea quæ de
 Christo mediatore & propiciatore traduntur, cum fateamur
 omnia per Christum nobis a patre donari. Quod vero san-
 ctorum preces et merita, vt Christi membrorum, interponi-
 mus, non cogit noua testimonia proferre, cum nihil aliud ni-
 si Christum in illis agnoscamus. Quin potius oporteret Phi-
 lippum, qui ecclesiæ consuetudini & religioni temere recla-
 mat, ex scripturis probare esse impium, quod nos ex eisdem
 productum & expositum, nihil impietatis continere proba-
 uimus. Cum enim vniuersalis ecclesia ab origine mundi eun-
 dem semper habuerit mediatorem, haud magis fidei nostræ
 obest sanctorū inuocatio, quam Israelitico populo. Quod in

Gene. 48

Gene. orabat Iacob vt inuocaretur super eos nomen eius, & nomina patrum suorum Abraam Isaac: quanq̃ nos nullius sancti nomen inuocamus, nec in vllius nomine petimus: t̃at̃um illos, qui Deo placuerunt oramus vt nobis eundem suis precibus placent. Idē tam propheticiis quam apostolicis doctrinis & exemplis. Cur enim tres amici Iob admonentur, vt illū cum septem tauris & totidem arietibus adirent, & pro eis sacrificium offerret, nisi quia ille aptior erat ad placandum holocaustis, cuius pietas magis placuerat? Aut quid s̃aue-ritatis habent illa verba. Si steterint Moyses & Samuel coram me,

Iob 42

Aptior de
bet placare
holo-
caustis.
Hæc. 15

non est anima mea ad populum istum, si non consuevit placari Deus, illorum præcipue precibus, quorum opera illi maxime placuerunt. In Christo tamen, cuius membra sunt omnes sancti, electi in ipso (vt ait apostolus) ante mundi constitutionem, vt essent sancti & immaculati in conspectu Dei in charitate. Tantum igitur habentes impositam nubem testium, quarto quoq̃ verbo prouocamur a Philippo, vt testimonium ex scripturis proferamus de sanctorum inuocatione: cum ipse nullum hactenus adduxerit ad probandum, quod sancti nō sint inuocandi, tantum enthimematibus consuetis ex affirmatiuis colligit negatiuas, & accumulat exempla, quibus ecclesiæ procures reddat odiosos, Nā vulgi superstitionem nō dignatur attingere. Quænam exempla? Quod ex sanctis facimus mediatores: quod sanctorum merita pro alijs applicemus, quod Christi gloriam in sanctos transferamus, quod fingamus Christū duriores esse sanctis, & ideo magis confidamus misericordie sanctorum, quam misericordie

Ephē. 1

Hebr. 12

diæ

dicæ Christi: denique quod Christum fugientes, confugiamus
ad sanctos. Quis hæc non exhorreat quis non excretur? Sed
quam vera sint, ex proxime dictis apparet. Simile est quod
inferius obiicit. Fortassis, inquit, ex aulis regum sumunt hunc
ordinem, vbi amicis intercessoribus vtendū est. At si rex con-
stituerit certum intercessorem, non vellet ad se causas per alios
deferri: Ita cum Christus sit constitutus intercessor et pon-
tifex, cur quærimus alios? Passim vsurpatur hac forma ab-
solutionis. Passio domini nostri Iesu Christi, merita beatissimæ
virginis Mariæ, & omnium sanctorum, sint tibi in re-
missionem peccatorum, Hic pronuntiatur absolutio, quod
nō solum meritis Christi, sed meritis aliorum sanctorum re-
conciliemur, & iusti reputemur, &c. Quærit a nobis Philip-
pus cum Christus sit constitutus intercessor & pontifex, cur
quærimus alios? A quo vicissim ego quæro: Si ita Christus
constitutus est intercessor, vt alij omnes superfluant, & sint
prorsus inutiles, cur Paulus fidelium Romanorum querebat Rom. 15
intercessionē? cur Iacobus docet vt vicissim omnes pro no- Iacobi 5
bis intercedamus? Cur angelus pro ciuitate Hierusalem in- Hier. 1
tercedebat? An aliud est orare pro alio, quam pro illo inter-
cedere? Si rex ita constituit certum intercessorem, vt non ve-
lit ad se causas per alios deferri, quomodo Raphael Tobia Tob. 12
preces & eleemosynas detulit ante Deum? Et si angeli fide-
lium causas non agunt apud Deum, quorsum spectant verba
illa Christi: Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis, qui Matth. 19
in me credunt, quia angeli eorum semper vident faciem patris.
Respondeat Philippus suis proprijs obiectiōibus, si nō vult
negare

Abolutio
qbus ve-
bis confi-
fiat.

negare scripturas, & quicquid pro illis responderit, pro nobis intelliget esse responsum: Acrius tamen vrgeret exemplum, quod affert de absolutiōe, si ita se res haberet, vt ille narrat: Nam sacramentorum susceptio specialis quædam est fidei professio, qua soli Christo fidendum est, vt sacramenta sint efficacia, imo vt impia non sint. Sed quis nescit absolutiōis formam nihil aliud necessario exigere, quam simplicem enunciationem, qua significetur peccator absolui, cuiusmodi est hæc: Ego te absoluo: cui sunt qui præmittant, Dominus Iesus Christus te absoluat, alij: Dominus Iesus Christus qui plenam habet potestatem absoluendi, te absoluat, & ego autoritate ipsius, &c. te absoluo: Verum hæc & alia ad ornatum verborum, aut excitandam deuotionem, eius qui absolueudus est, pertinet: & non ad necessitatem sacramenti. Cæterū verba quæ producit Philippus, vt nos insimulet impietatis, haud absolutionis partes sunt, sed precum, quas nōnulli adiungunt absolutioni, In quibus precibus, quod nihil habeat periculi sanctorum allegare merita, et illorum implorare preces, hæcenus exposuimus vtcunq; an sufficienter, iudicium sit penes pios & integros lectores, modo catholicæ veritatis, quam vniuersalis ecclesia vsu simul & doctrina retinet, integritas maneat semper incorrupta. Iam quod varijs diuis variæ tribuantur procurrationes, velut fortiones prouinciarū, &c. quæ vltimo & maximo huius articuli paragrapho Philippus enumerat, non de sapientium errore, quod nobis opaprobat, sed de vulgi simplicitate, & quorundam verbo Dei abutentium ad quæstum, procedunt iniquitate. Quæ omnia & si

et si pontificum ac sacerdotum locordia interdum & collusione haftenus creuerint, nunc Christi Iesu fauore primum, deinde verbi Dei sarculo indies quæ impia sunt aut vana succiduntur, quæ vero præter impietatem retineri possunt, aut purgantur, aut excoluntur, aut diriguntur: idque citra tumultus & schismata, quæ sunt maxime vitanda inter fideles, quâdiu salua pietate vitari possumus, Quibus vitandis atque sedandis nos vtcunque pro nostra virili parte laboramus: Quod si nobis plantatibus atque rigantibus nondum visum est arcanæ Dei sapientiæ, vt pacis incrementum succedat, bona tamen spes est fore, vt affectus Christo probetur, cui sit honor & gloria in sæcula sæculorum.

Philippica XVII. De communione Eucharistiæ sub vtraque specie.

Communio sub vtraque specie, de qua Philippus oppido quam insolenter differit, bifariam potest a laicis usurpari: aut quia Christum non esse sub alterutra credunt: aut quia non existimant satisfieri Christi præcepta, nisi sub vtraque specie communicent: Horum prius nemo haftenus credidit, præter eos, qui vsque adeo insaniunt, vt negent realem Christi præsentiam in sacramento. Quorum hæresim præsentem opere non attingimus: tantum cum illis agimus, qui de sacramento Eucharistiæ catholice credunt, sed non perinde (tametsi religionis causam suæ temeritati prætexunt) religiose & pacifice vtuntur. Quo igitur nomine appellem nouum hunc ritum, quem priuato
q consilio

Communio
sub vtraque
specie bi-
fariam po-
test a lai-
cis usurpa-
ri.